

6. | Fotograafiline pilt |



.....
Johannes Pääsuke, „Autoportree”, 1914(?). (Eesti Filmiarhiiv.)

6.13. Fotokujutise füüsiline identiteet ja selle struktuur

EELMISES OSAS püüdsime näidata *ortoskoopia* e elementaarseste kujutamisreeglite olemust ja ulatuvust hälvete kaudu, mis ilmnevad koolitamata pildistamisel. Säärase pika ekskursiooni sihiks oli paremini nähtavale tuua neid arvukaid reegleid, mille alusel realsus *kohandatakse pildiks* realsusest. Selgus, et reegleid on *ootamatult* palju, mis muu hulgas kõneleb sellest, et olemuslikult on fotograafiline pilt just nimelt realsuse *illusiooni* loomise vahend – kompleksne ja keerukas, ning säärane vahend peab meie tajuorganite jaoks olema ennekõike *surrogaatseks stiimuliks*. Selles alapeatükis vaatamegi eraldivõetult just *fotot* – fotograafilist pilti, millega enamikule seostub ilmselt *kogu* fotograafia valdkond. Ent ka

Peeter Linnap, “Ajaloo vabriku” tegevjuht – trikk kahe peegli ja nelja peegeldusega



Margus Tamme ettekanne 2018. aasta Riia Fotobiennaalil.

Sissejuhatus

Vaatame kõigepealt koriks Johannes Pääsukese (1892–1918) 1914. aastast (?) pärit autoportreed. See on Eesti fotograafia ajaloo üks ikoonilisemaid pilte – Johannes Pääsukese panoraam-autoportree, illusioon kahe peegli ja nelja peegeldusega. Tuleme selle juurde hiljem tagasi.

Nüüd aga selle lühikese ettekande peateema juurde – Peeter Linnap, 1990. aastate taasiseseisvunud Eesti üks silma-paistvamaid kontseptuaalseid fotokunstnikke.

I osa

Peeter Linnap ei ole isikuna kuigi muljetavalだ. Tema sageli salkus helepruunide juustega pea näib kleenukese keha kohta liiga suur. Tal on rõrukaela natur ning ta kipub võtma chaplinlikke pose ja miimide moodi nägusid tegema.

*

Nõnda kirjeldas Ameerika kirjanik, fotograaf ja õppejõud Mary Ann Lynch kunagi Peeter Linnapit enne tema intervjuueerimist. Nad vestlesid muu hulgas New Yorgi näitusest ja rahvusvahelisest fotokunsti kogukonnast. Linnap kirjeldas, kui vilets on olla rahvusvaheliselt tuntum kui kodumaal.

Peeter oli muidugi liiga tagasihindlik. Tol ajal oli ta kodumaal lausa superstar. Ta jõudis igale poole. 1990. aastatel ei toiminud Peeter Linnapi osaluseta ühtegi kaasaegset kunsti puudutavat arutelu. Vahepeal oli tal isegi riigitelevisioonis oma nüüdiskunstisaade. Ta oli mees, kellel oli midagi öelda. Ja sõnum, mida ta kordas, oli: mitte ükski pilt pole süütu, kõik dokumentid on väljamöeldis ja ajalugu on konstruktsioon.

1995. aastal võttis ta koos oma toonase partneri Eve Kiileriga üle Saaremaa fotofestivali korraldamise ja Linnapid tegid sellest Saaremaa Biennaali. See kõlas palju kaasaegsemalt ja tegelikult ka oli seda. Esimese biennaali nimeks sai “Fabrique d’Histoire” (Ajaloo vabrik), teise pealkiri oli

Peeter Linnap, CEO of “Factory of History” – a trick with two mirrors and four reflections

Margus Tamm’s presentation at Riga Photography Biennial 2018.

Intro

First, let’s take a quick look at Johannes Pääsuke’s (1892–1918) “Self portrait” from 1914 (?). This is one of the most iconic pictures in the history of Estonian photography – Johannes Pääsuke’s panoramic self-portrait, a trick image with two mirrors and four reflections. We’ll come back to this later.

And now to the main subject of this short presentation – Peeter Linnap, one of the most outstanding conceptual photo artists in newly independent Estonia back in the 1990s.

Part I

Peeter Linnap in person is not an imposing presence. His head – it seems disproportionately large for so lithe a frame, topped by longish light brown hair that is often askew. He has an impish nature and he tends to take Chaplinesque positions and mime-like facial expressions.

*

This is how an American writer, photographer and educator Mary Ann Lynch once described Peeter Linnap, before she went on to interview him. They had a nice chat about the exhibitions in New York, the international photo art community, among other topics. Linnap described the misery of being more famous internationally than at home.

Well, Peeter was too modest. Back then at home in Estonia, he was a superstar. He was everywhere. There were no discussions in the 1990s about contemporary art in the media, without Peeter Linnap popping up and making a point. At some stage he even had his own TV-show about contemporary art on national television. He was a man with a message, you see. And the message he repeated, was – no image is innocent, all documents are made-up and history is a construction.

In 1995, with his then-partner Eve Kiiler, the Linnaps took over the Saaremaa photography festival and transformed it

"Invasion" (Invasioon). Kolmanda... noh, kolmandat Saaremaa Biennaali ei toimunudki. Sest teate ju isegi – tegu oli biennaaliga. Kunstisündmusega, mis toimub iga kahe aasta tagant. Või siis kaks korda.

Tol ajal ei pakutud Eesti Kunstiakadeemias fotograafi haridust. Ometi õnnestus Linnapitel välja kaubelda ruum, mille nad nimetasid The Faculty of Taste'iks, nn hea maitse katedriks. Tegu oli pisikese nurgakesega, kust võis leida fototeknikat ning kus Linnapid kohtusid väikese gruupi sarnaselt meelestatud tudengitega. Praeguseks on selleks välja kasvanud terve fotograafia osakond.

The Faculty of Taste'i allharuna loodi ['mobil] galerii, mis ei olnud tegelikult niivõrd galerii kui vordgrupeerimine. ['mobil] galerii peamiseks retooriliseks strategiaks oli dekonstruktioon ning ajalooliste dokumentide re- ja dekontekstualiseerimine.

Näitena võiks tuua Peeter Linnapi enda toonaseid töid: "Lühikest Eesti emblemaatilist ajalugu" (1996), mis koones Eestit ja eestlasi kujutavast fotoseeriast, milles moodustus puslepilt, või siis teost "Kalevipoeg: de facto" (1996), mis kujutas endast "tegelikku" hauakivi Eesti rahvusepose kaniglasel ("Kalevipoeg, eesti (pms. Ida-Eesti) rahvusmuistendite hiidvägilane, kes kannab kive, viskab neid vaenlase pihta, tekib maapinnavorme ja veekogusid, ehitab linnu ja sureb jalgade maharauumise tagajärjel.") – Eesti Nõukogude Entsüklopeedia, Tallinn, 1989, IV köide).

Peeter Linnap oli rahvusvaheliselt aktiivne, sai stipendiumeid ning esines ja kureeris välismaal. Tagasi vaadates on 1990. aastate eesti kunsti nimetatud... või olgu, Peeter Linnap on seda nimetanud fotograafide ajastuks.

1998. aasta mais olid Eve ja Peeter Linnap äsja pälvinud järjekordse kunstiauhinna. Ja siis korraga, 10. mail, ühel era-kordsetel sombusel pühpäeval, ronis Peeter Linnap oma kuundal korrusel asuva korteri aknalauale. Kas ta nautis vaadet? Vöimalik. Kas ta pöördus tagasi? Ei, ei pöördunud.

Järgmisel päeval teadustasid rahvusringhäälingu uudised igal täistunnil, et Peeter Linnap viibib haiglas kriitilises seisundis ning arstid teevald kõik, mis nende võimuses.

Miks? Miks?

Las Kanye West seletab, miks ("Power", 2010):

"Now this will be a beautiful death
I'm jumping out the window, I'm letting everything go
Letting everything go
You got the power to let power go?
(21st century schizoid man)"

II osa

Järgmiseks otsustas Eesti Kunstimuuseum, et just nüüd on õige aeg osta mõned Peeter Linnapi teosed – nimelt on muuseumide jaoks tavapärase praktika pidada kunstiteoseid lõpule viidiuks alles pärast kunstniku surma.

Ehkki Peeter Linnap ei surnud, vaid taastus jõudsalt. Aga mis tehtud, see tehtud.

*

Siin ta siis nüüd oli – Peeter Linnap, suur dekonstruktor, *twisted firestarter, smooth operator*, "Ajaloovabriku" kardetud ja armastatud direktor. Korraga oli see kõik temalt ära võetud.

into a Saaremaa Biennial. It sounded much more contemporary, and in fact, it was much more contemporary. The first biennial was named "Fabrique d'Histoire" (Factory of History), and the second "Invasion". The third one... well, there was no third edition of the Saaremaa Biennial. Because, you know – a biennial. An event that happens every two years. Or twice.

At that time, there was no photographic education as such in the structure of the Estonian Academy of Arts. Yet, the Linnaps managed to acquire a room there and they called it The Faculty of Taste. At that time, it was just a tiny corner room with some photographic equipment where the Linnaps gathered with a small group of like-minded art students, but now it has grown into a proper faculty of photography.

As a sub-brand of the Faculty of Taste, the ['mobil] gallery was founded, which was not really a gallery but rather a grouping. The main rhetorical strategy of ['mobil] gallery was deconstructionism, the re-and de-contextualization of historical documents.

For example, see Peeter Linnap's own work from that period: "Lühike Eesti emblemaatiline ajalugu" (The Short Emblematic History of Estonia, 1996), where a series of iconic photographs about Estonia and Estonians were made into a jigsaw puzzle, or the work "Kalevipoeg: de facto" (1996), which was an "actual" tombstone for the Estonian national-mythological hero ("Kalevipoeg, the great warrior of Estonian folk legend who carries stones, strikes enemies by throwing the stones at them, creates topographical formations and bodies of water, builds cities and dies as a result of having his legs chopped off.")

– Estonian Soviet Encyclopaedia, Tallinn: 1989, Vol 4.).

Peeter Linnap was internationally active, received scholarships, and performed and curated abroad. In retrospect, the 1990s in the Estonian art have been called... okay, it was Peeter Linnap who described the 1990s as The Era of Photographers.

In May 1998, the Linnaps, Eve and Peeter, had just received another art prize. And then, on the 10 May, on a particularly gloomy Sunday, Peeter Linnap stepped onto his sixth-floor home window pane. Did he enjoy the view? Maybe. Did he come back? No, he didn't.

During the next day, on every full hour, the national radio broadcasts acknowledged that Peeter Linnap is in a critical condition in hospital, and the doctors are doing their best.

Why? Why?

Let Kanye West tell you, why ("Power", 2010):

"Now this will be a beautiful death
I'm jumping out the window, I'm letting everything go
Letting everything go
You got the power to let power go?
(21st century schizoid man)"

Part II

What happened next was that the Art Museum of Estonia decided that it was just the right time to acquire some of Peeter Linnap's artworks – a common practice in museums, according to which the artworks are perfected when the artist is dead.

However, Peeter Linnap did not die, he recovered rapidly. But, what is done, is done.

*



Üheainsa silmapilgu ja melanhoolse hetke mõjul oli ta taandatud produktiks. Temast, Peeter Linnapist, inkvisiitorist, ikonoklastist ja uskmatust oli saanud surmajärgselt kanoni-seeritud kunstimärter. See polnud isegi mingi poeetiline õiglus, vaid lihtsalt julmim võimalik iroonia.

Peeter Linnap püüdis taastuda, püüdis saatuse irooniale vastata kunstilise irooniaga. 1999. aastal lõi Linnap teose "Järelemonumendid" – seeria fotosid, mis kujutasid teda tühjal pjedestaalil elava skulptuurina seismas ja erinevaid, nii kangelaslikke kui naeruväärsel pose võtmas. (Nimetatud pjedestaalil oli muide seisnud sõdur-märtri Jevgeni Nikonovi kuju, mis Eesti taasiseseisvudes maha võeti; ajaloolased töestasid lausa, et väidetavat kangelast pole kunagi olemas olnudki.)

Siiski tundub, et sel korral kunstist ei piisanud. Ja Peeter Linnap lihtsalt justkui... kadus.

Käisid jutud, et ta asus Tallinnast Tartusse ja hakkas professoriks. Fotoosakonda Tallinnas jäi juhtima Eve Kiiler üksinda. Aeg-ajalt väitsid mõned, peamiselt tartlased, et nad on Peeter Linnapit näinud, aga alati kaugelt eemalt ja ainult korraks. Pilte temast sellest perioodist ei ole või kui midagi leidubki, siis on need udused.

III osa

Eelnevalt kirjeldatu toetub põhimõtteliselt faktidele. Nüüd aga astume spekulatiivsematele radadele. Sest nüüd vaatame Peeter Linnapi viimase kümnendi töid, mis on jäänud suuresti raskesti mõistetavateks ja dešifreerimatuteks.

Asi on nimelt selles, et "Peeter Linnapi vaikimine" on tegelikult olnud vägagi verbaalne. Uuel aastatuhandel on ta avaldanud vähemalt tosin mahukat teksti, peamiselt fotograafiaast. Esialgu oli tegu tema ajaleheartiklite ja intervjuude kogumikega. Viimasel aastakünnel on aga kasvanud nii tema ambitsioon kui ka tõmme obskuursuse poole. Siinkohal viitan raamatutele "Fotoloogia" (2008), "Maailma fotograafia ajalugu" (2013), "Eesti fotograafia ajalugu (1839–2015)" (2016) ja "Ajaloost läbi" (2018).

Vaamatata nende haardele ja teemale, on need tööd suuresti jäänud pigem kurioosumiteks. Näiteks ei pälvinud 2016. aastal avaldatud esimene mahukas ja rikkalikult illustreeritud Eesti fotograafia ajalugu Eestis peaegu mingit vastukaja. Nii nagu teisedki trükised. Ükshaaval vaadeldes on Linnapi raamatud huvitavad, kuid nii sisu kui ka ülesehituse poolt raskesti mõistetavad kogumid.

"Fotoloogia" eessõnas nimetab Linnap oma eesmärgina luua võimalikult horisontaalne lähenemine fotograafia kui terviksüsteemi käsitlemiseks – kontseptsioon, mis tema sõnul on seni nüüdisaegsest fotograafiast puudu olnud. Ja see ongi see, mida ta teeb – räägib absoluutselt kõigest ühekorraga. "Fotoloogia" ei ole raamat, mis üritaks püstitada argumenti, vaid raamat, mis kirjeldab universumit. 483-leheküljeline raamat sisaldab rohkelt erinevate kunstiteoste reproduktioone, mida pole tekstis sageli üldse mainitudki, nad lihtsalt on seal.

Nii maailma kui ka Eesti fotograafia ajalugu on teisalt jälle suuresti indeksitena esitatud. Tähestiku järvkorras fotografiat puudutavate märksõnade indeks. Fotograafia olulisimate isikute tähestikuline indeks. Ja terve fotograafia ajaloo kronoloogia. Eriti just kronoloogia tundub olevat märkimisväärselt subjektivne.

So there he was now, Peeter Linnap, the great de-constructor, the twisted firestarter, a smooth operator, a feared and admired director of the "Factory of History". Suddenly, it was all taken away from him. Just because in the blink of an eye, of human melancholy, he was degraded to a product. He, Peeter Linnap, the inquisitor, iconoclast, and nonbeliever, had become a post-mortem canonized martyr of art. It wasn't even poetic justice; it was the cruellest act of irony.

Peeter Linnap tried to recoup, tried to answer destiny's irony with artistic irony. In 1999, Peeter Linnap made a piece of work "Järelemonumendid" (Aftermonuments), a series of photographs where he, standing on an empty pedestal as a living sculpture, took various poses, from heroic to ridiculous. (This base, by the way, used to bear the monument of soldier-martyr Yevgeny Nikonov, which was removed after Estonia regained its independence; even more – historians proved that this alleged hero actually never existed.)

But it seems that in this case, the artistic means were not enough. And then Peeter Linnap just sort of... disappeared.

It was rumoured that he went from Tallinn to Tartu and became a professor. Eve Kiiler continued to run the photography department in Tallinn alone. From time to time, some people, mostly in Tartu, claimed to have seen Peeter Linnap, but always only from a great distance and only for a moment. There are no images of him after that period, or if there are, these images are blurry.

Part III

What I discussed above, were basically, well, facts. Now we have to take a slightly more speculative path. Because now we are going to discuss the body of works by Peeter Linnap from the last decade, which has largely remained puzzling and undecipherable.

You see, "the silence of Peeter Linnap" has been in fact very verbal. In the new millennium, he has published at least a dozen of large volumes of text, mostly about photography. Initially, there were just collections of his newspaper articles and interviews. The last decade has, however, led to a leap in both ambition and obscurity. The works I am referring to are: "Fotoloogia" (Photology, 2008), "Maailma fotograafia ajalugu" (World History of Photography, 2013), "Eesti fotograafia ajalugu (1839–2015)" (History of Estonian Photography (1839–2015), 2016) and "Ajaloost läbi" (A Man Through History, 2018).

Despite their reach and topic, these works have largely remained oddball. For example, the first comprehensive, richly illustrated history of Estonian photography, published in 2016, did not receive practically any response in Estonia. Like the rest of the publications. Taken one by one, Linnap's books are interesting, yet puzzling entities, both in terms of the content and structure.

In his preface to "Photology", Linnap points out his goal to create possibly the most horizontal approach to photography as a complete system – a concept, which, according to him, is so far lacking in the world of contemporary photography. And this is what he does, speaks about everything and all together. "Photology" is not about building an argument, it is about describing the universe. The 483-page book also has a lot of reproductions of various artworks, but these works are not always referred to in the text, they are just there.



Näiteks algab maailma fotograafia ajalugu 1822. aastaga, mil heliograafia abil loodi esimene püsiv fotograafiline kuju-tis, ent samas on mõistetavate näidete kõrvval vähemalt sama palju arusaamatuid valikuid. Ma ei tahaks olla liiga pirtsakas, sest põhimõtteliselt on ju võimalik, et Eesti Kunstnike Liidult auhinna pälvimine Linnapi poolt on maailma fotograafia aja-loos "erakordne sündmus". Võib-olla tõesti. Aga et maailma fotograafia ajalugu "lõppeb" kuulsa tenori José Carrerase esi-nemisega Tallinna Lauluväljakul – selles on mul teatavad kahtlused. Ning tema neljas raamat "Ajaloost läbi" on sisuliselt põhjalik ülevaade Peeter Linnapi kunstnikukarjäärist, millele on lisatud teiste kriitikute arvustused.

Nagu näete, on need raamatud tõepoolest kummalised, ning piirid ajalo ja Linnapi isikliku aja loo vahel on üsnagi ähmased. Ent olemaks lihtsalt üks isiklik mälestustesari, mõjub see tetraloogia samas liiga metodiliselt.

Siinkohal esitangi ühe väikese hüpoteesi või teooria. Väidan, et kui vaadata neid raamatuid, Peeter Linnapi viimase kümnendi töid, ühes hunnikus koos, moodustavad need ühtse terviku, mis on tema varasema kunstnikupraktika jätk, lihtsalt teistsugusel kujul.

*

Minu arvates on selle tetraloogia juures kõige märkimisväärsem see, kuidas areneb autori suhe iseendaga. Esiteks juhiksin tähelepanu sellele, et fotokunstnik Peeter Linnap on kõikides raamatutes tugevalt esindatud, kuid alati erineva nurga alt.

"Fotoloogias" leidub palju viiteid ajaloolasele Peeter Linnapile, samas kui Peeter Linnapi fototeosed on justkui juhuslikud aatomid lõputus piltide universumis.

"Maailma fotograafia ajaloos" tutvustab autor end kui kauaaegset teoreetikut ja ajaloolast, kel polnud võimalik varem, 1990. aastatel bürokraatia tõttu midagi avaldada. Fotograaf Peeter Linnapil on märkimisväärne koht maailma ajalo kronoloogias, samas on ta vaid üks ajalo objekte, lihtsalt üks sisekanne indeksis.

"Eesti fotograafia ajaloos" ilmutab kunstnik Peeter Linnap end hoopis huvitaval kujul – vastase või teisikuna. Näiteks kirjeldab sissejuhatus, kuidas ajaloolane Peeter Linnap pidi 1990. aastatel oma töös pausi tegema, sest oli vaja "fotokunstis revolutsiooni korraldada" ja "isiklikult sadade fotokunstnikele osaks saanud saatus läbi elada". Nagu doktor Jekyll, kes pidi end uurimistöö edendamise nimel härra Hyde'iks moon-dama, pidi ajaloolane Peeter Linnap samuti uurimistöö edendamise nimel 1990. aastatel kunstnikuks hakkama. Raamatus räägitakse fotograaf Peeter Linnapist jätkuvalt kolmandas isikus. Samas on ta aga vahepeal saanud endale teatavad eeli-sed. Näiteks on biograafiad tähestiku järjekorras, aga mõnes kohas on kunstnik Peeter Linnap koos oma lähimate kolleegidega kummisel kombel ettepoole tõstetud, justkui ei alluks ta raamatu formaalsele üleschitusele ja murraks end lihtsalt tekstist läbi.

Ja viimaks, raamatus "Ajaloost läbi" võib fotokunstniku Peeter Linnapi leida köikjalt, samas kui kirjamees Peeter Linnap on täielikult kadunud.

*

The histories of world photography and Estonian photog-raphy, on the other hand, are largely composed of indexes. An alphabetical index of keywords on photography. An alphabetical index of the most important individuals in photography. And the whole chronology of the history of photography. In particular, the chronology seems to be strikingly subjective.

For example, the world history of photography begins in 1822, when the first permanent photographic image was obtained using heliography – but then, further along with the comprehensible entries, there are at least as many questionable ones. Well, I do not want to be too picky because it's absolutely plausible that the fact that Linnap received the Estonian Artists' Association Prize is an "extraordinary event" in the world history of photography. It may be. But the fact that the world history of photography "ends" with the famous tenor Jose Carreras performing at the Tallinn Song Festival Grounds – I have my doubts. And the fourth publication, "A Man Through History", is a basically a complete overview of the artistic career of Peeter Linnap, accompanied by reviews by other critics.

You see, these books all really are puzzling publications, as there seems to be no clear line between history and his story. But to be simply a description of a personal memory scape, this quadrilogy feels far too methodical.

And now I have a tiny hypothesis, a little theory, as it were. I argue that when one looks at these publications, Peeter Linnap's works from the last decade, together in one pile, they form a unified, a complete project that is a continuation of his former artistic practice by other means.

*

The most significant aspect of this quadrilogy, in my opinion, is the developing relationship of the author with himself. First of all, let us point out that the photographer Peeter Linnap is prominently represented in all of the aforementioned works, but always through a different angle.

In "Photology", there are many references to the historian Peeter Linnap, but the photographic works by Peeter Linnap are just random atoms in an endless universe of images.

In "World History of Photography", the author introduces himself as a long-time theorist and historian who wasn't able to be published earlier, in the 1990s, because of bureaucratic obstacles. Photographer Peeter Linnap is well positioned in the chronology of this world history, yet he remains completely objectified, he is no more than an entry in the index.

In the "History of Estonian Photography", the artist Peeter Linnap appears in a rather interesting form – he appears as a nemesis or doppelganger. In particular, the preface tells that the historian Peeter Linnap had to make a break from his work in the 1990s because it was necessary to "revolutionize photog-raphy" and "to personally re-live the fate of hundreds of photogra-phers" instead. Like Dr Jekyll who, in order to advance in his research, had to turn himself into Mr Hyde, the historian Peeter Linnap, in order to advance in his research, turned himself into an artist during the 1990s. Inside the book, the photographer Peeter Linnap is still referred to in the third per-son. However, this person now seems to have obtained some special privileges. For example, the biographies are orga-nized in an alphabetical order, yet in some places, the artist Peeter Linnap – together with some of his closest colleagues – is strangely moved forward, like he no more falls under the



FOT



EESTI
FOTOGRA
2015 AJA
HISTORY OF ESTONIAN PHOTOGRAPHY

Sellest on näha, kuidas Peeter Linnapi suhe iseendaga muutub iga uue raamatuga. Kirjutajana on ta esmalt demiurg, siis ajaloolane, siis tegija ja siis eikeegi. Samamoodi on ta kunstnikuna osake universumis, siis siskeanne indeksis, siis teisik ja viimaks Autor.

*

On ilmne, et suur dekonstrueerija ja "Ajaloovabriku" tegevjuht Peeter Linnap ei saanud leppida, et 1998. aastal sai temast kunstiajaloo produkt. Isegi kui tal sellest ka täielikult pääseda ei õnnestunud, tahtis ta vähemalt protsessi kontrollida. Ta tegi suuri pingutusi, et oma imago ja seda ümbritsev universum ise kujundada.

On kulunud tõde, et iga teos on kunstniku autoportree. Antud juhul on see lihtsalt väga peenelt konstrueeritud.

Mingem nüüd tagasi Johannes Pääsukese peeglitega autoportree juurde: väidan, et terve Peeter Linnapi tekstileoming on Johannes Pääsukese autoportree parafraas. Peeglitrikki pöördprojekteerides lõi Peeter Linnap panorama-autoportree, kasutades peegelduste loomiseks nelja monografiat. Väidan, et tegu on suure dekonstrueerija enese taaskonstrueerimisega.

*

Minu väikest teooriat on tegelikult lihtne tööstada. Selleks on vaja teha väike hõlpsasti korraldatav eksperiment. Tema neljä raamatut tuleb asetada täpselt õige, 72-kraadise nurga alla, just nagu peeglid. Ja siis tuled kustutada. Ja siis, kui mul õigus on, peaks nähtavale ilmuma Peeter Linnapi holograafiline kujutis.

Margus Tamm on kunstnik, graafiline disainer, kultuurikritik ja avaldatud autor. Ta on ka KUNST.EE kujundaja.

1 "See saab olema kaunis surm
Hüppan aknast alla, lasen köigel minna
Lasen köigel minna
On sul võimu lasta võimul minna?
(21. sajandi skisoidne inimene)"

domain of the formal structure, like he is breaking his way through the text.

And finally, in "A Man Through History", the photographer Peeter Linnap is all over the place, while the scriptor Peeter Linnap has vanished.

*

We now see how Peeter Linnap's relationship with himself changes with every iteration. As a writer, he is first a demiurge, then a historian, then an agent, and then no-one. Accordingly, as an artist, he is minuscule in the universe, then an entry in the index, then a doppelganger, and finally, an *Auteur*.

*

It is obvious that the great de-constructor, the CEO of the "Factory of History" Peeter Linnap, could not easily agree that in 1998 he was turned into an art historical product. Even if he couldn't fully escape the situation, he at least wanted to become objectified in his own terms. He went to great lengths to construct his own image in a universe built for himself.

It is a banal truth that every work is its author's self-portrait. But what we see here is a very sophisticated one.

Let us now go back to Johannes Pääsuke's self-portrait with mirrors: I argue that the entire body of work, created by Peter Linnap in his writings, is a paraphrase of Johannes Pääsuke's self-portrait. Reverse-engineering the trick with mirrors, Peeter Linnap created a panoramic self-portrait, using four monographs as four self-reflections. I argue that what we see here is a self-reconstruction by the great de-constructor.

*

There is actually a simple way to test my little theory. A little experiment, one could easily arrange. Simply arrange those four books into exactly the right positions, under 72 degrees, exactly as reflections. And turn off the lights. And then, if I'm right, one should be able to see the holographic image of Peeter Linnap.

Margus Tamm is an artist, graphic designer, cultural critic and published writer. He is also designer of KUNST.EE.

